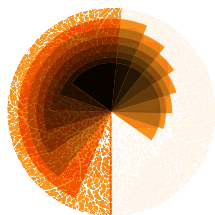
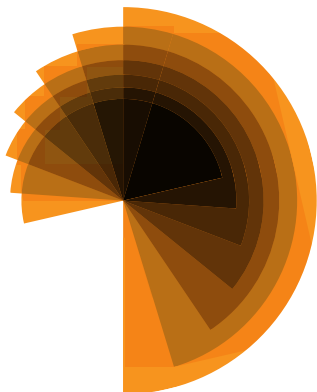
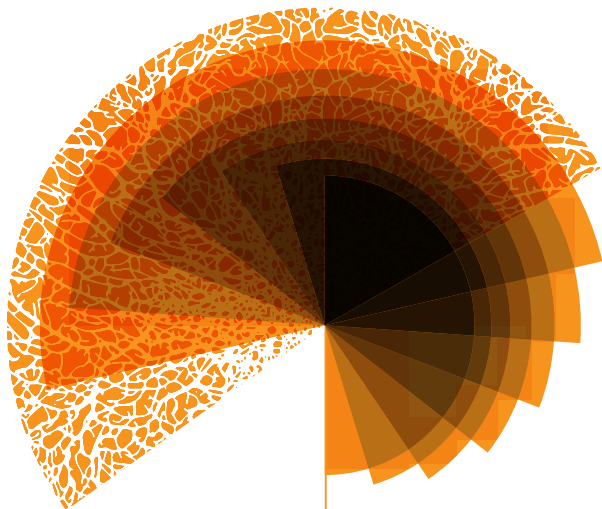

KONCERTNA
POSLOVALNICA

NARODNI
DOM
MARIBOR

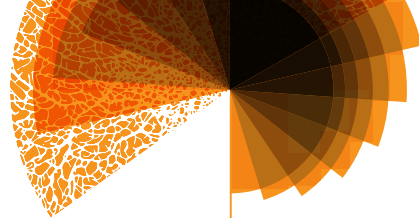

ORKESTER IZ CADAQUÉSA
JAIME MARTÍN, dirigent
LETICIA MORENO, violina

ORKESTRSKI CIKEL 2017/2018

1. abonmajski koncert

Dvorana Union, Maribor, 21. oktober 2017 ob 19.30

SPORED

Georges Bizet (1838–1875)

Suita Arležanka, št. 1

Uvertura

Menuet

Suita Arležanka, št. 2

Menuet

Farandole

Pablo de Sarasate (1844–1908)

Ciganski napevi, op. 20, za violino in orkester

Pablo de Sarasate

Fantazija Carmen, op. 25, za violino in orkester

1. Allegro moderato

2. Moderato

3. Lento assai

4. Allegro moderato

5. Moderato

Georges Bizet

Simfonija št. 1 v C-duru

1. Allegro vivo

2. Andante – Adagio

3. Allegro vivace

4. Finale (Allegro vivace)

Osrednja značilnost 19. stoletja je bila povezana s povečano željo po karakterističnem: ustvarjalci niso več želeli pisati žanrsko uniformnih del, pač pa so hoteli vsakemu posameznemu delu vtisniti izrazit subjektivni pečat. Pri tem so posegali po bogatem arzenalu arhaizmov, folklorizmov in eksotičnosti, ki so bili v glasbenem pogledu pogosto izmenljivi, zato v teh delih včasih stežka razločimo rusko ljudsko glasbo od glasbe z Bližnjega vzhoda. Kar zadeva običajnejše in nam bližje eksotizme, je bila za skladatelje najbolj privlačna Španija, še posebno v primeru številnih francoskih skladateljev.

Danes za v tem pogledu reprezentativno delo velja opera *Carmen* **Georgesa Bizeta**, v kateri nastopajo španski eksotizmi v dramaturški vlogi slikanja in poudarjanja nestanovitnega značaja naslovne junakinje. S španskim koloritom se je Bizet srečal že pred tem delom. Leto 1872 zanj ni bilo preveč srečno, saj je postajalo njegovo razmerje z ženo in taščo vse bolj stresno in tudi njegova opera *Djamileh* ni požela posebnega uspeha, toda skladatelj je kljub viharnemu vzdušju sprejel naročilo za scensko glasbo k Daudetovi igri *Arležanka*. Gre za tragedijo, ki jo je Daudet napisal po predlogi lastne novele, postavljena pa je v Daudetovo rodno Provanso. Ozadje zgodbe, ki jo je kot osnovo za operni libreto četrstoletja kasneje posvojil tudi Francesco Cilea, je resnično: v središču je ljubezenska zgodba fanta, ki se ubije zaradi neuslišane ljubezni do dekleta iz Arlesa (od tod naslov) – ta se sicer v igri nikoli ne pokaže. Bizet je ob sodelovanju z Daudetom užival in nasledek tega je partitura, iz katere pogosto sije značilno provansalsko sonce. Nekatere izmed tem so ljudske, vendar jih je Bizet spretno vkomponiral v svoj glasbeni stavek, tako da ne izstopajo. Kljub temu je bila predstava deležna slabih kritik, še posebej orkestracija, ki so jo označili za wagnerjansko, čeprav je skladatelj uporabil nenavadno zasedbo s 26 glasbili (več si jih direktor gledališča ni mogel privoščiti), med katerimi izstopata

saksofon in samo ena viola. Mesec dni kasneje je Bizet pripravil še suito za veliki orkester, ki sestoji iz štirih točk (scenska glasba sicer šteje 27 točk), in z njo za časa svojega življenja požel enega večjih triumfov. Suita je bila tako popularna, da je po skladateljevi smrti njegov tesni prijatelj Ernest Giraud pripravil še drugo suito. Nocoj bomo slišali kombinacijo stavkov iz obeh suit.

Če lahko španski kolorit v Bizetovi glasbi še razumemo kot eksotizem, saj je bil skladatelj po rodu Francoz, pa mora obveljati enak material pri španskem violinskem virtuozu in skladatelju **Pablu de Sarasateju** za folklorizem. Poleg Paganinija in Liszta Sarasate sicer velja za tipičnega pripadnika virtuozne glasbene kulture. Zanj so svoje velike violinske koncerte napisali M. Bruch, C. Saint-Saëns in H. Wieniawski. Sarasate je bil dokaj samovšečen virtuoz in se je rad hvalil, da lahko svojo visoko glasbeniško kondicijo ohranja, tudi če več tednov sploh ne vadi. Njegovo igro naj bi odlikoval sladek in intonančno izjemno čist ton, ki ga je barval s hitrim vibratom, ker pa takšnega tona niti ni veliko spreminjal, so mu mnogi očitali interpretativno togost. Interpretativno poglobljenost bi seveda le težka našli tudi v Sarasatejevih kompozicijah, saj so bile namenjene predvsem razkazovanju razkošne violinske tehnike in izpostavljeni melodiji. To velja tudi za virtuofov najboljšo delo, *Ciganske napeve* iz leta 1878. V skladbi se na značilen način spajajo ognjevitost ciganskih tem in najrazličnejše virtuozne akrobacije (hitre lestvične pasaže, kaskade staccatov, pizzicati v levi roki, flažoleti in dvojemke), še bolj značilno pa je, da se prepletata avtentičnost (to naj bi delu podeljevali kot da pristni ciganski napevi) in njena potopljenost v popolno umetnost, ki se kaže v poudarjeni virtuoznosti. 19. stoletje je tako rekoč živelo od takšnih nenavadnih neskladij. Formalno je skladba zasnovana kot čardaš, kar pomeni, da počasnemu uvodu sledi hitri plesni del. Sarasate pa je v partituro zapisal pomenljivo opozorilo za izvajalce: »Natančno je nemogoče zapisati navodila za izvedbo dela. Izvede naj se ga popolnoma svobodno, da bi se čim bolj približalo improvizacijskemu karakterju ciganske glasbe.«

Izmed približno petdesetih kompozicij, ki jih je za svojo solistično prakso napisal Sarasate, sodi *Koncertna fantazija* na motive iz opere *Carmen* poleg *Ciganskih napevov* med najbolj znane in največkrat izvajane. *Fantazijo Carmen* je Sarasate napisal okoli leta 1883, torej v času, ko je bila Bizetova opera osem let po uničujoči premieri z nenavnim uspehom uprizorjena v Parizu – ne več kot

žanr *opéra comique*, temveč kot velika opera s prekomponiranimi recitativi, ki so zamenjali govorjene dialoge. Sarasate v potpurijski maniri povzema Bizetove znane viže, pri čemer pa ne želi zgolj razveseliti poslušalce s spevnimi melodijami, temveč jih predaja violinistu na tak način, da bodo zasijale vse njegove tehnične sposobnosti.

Leta 1853 je bil **Georges Bizet** sprejet v kompozicijski razred Jacquesa Fromental Halévyja, v svojem času izredno cenjenega opernega skladatelja, ki ga danes poznamo zgolj po opernem delu *Židinja*. Le dve leti kasneje naj bi takrat komaj sedemnajstletni Bizet v nekaj dneh napisal *Simfonijo v C-duru*, ki jo je morda navdahnila Gounodova *Prva simfonija*, za katero je prav v tem času pripravil klavirski izveček. Delo je nastajalo doma, v tajnosti, najbrž iz spoštovanja do Gounoda, ki je bil za Bizeta nekakšna očetovska figura; prav tako pa bržkone ni želel razžaliti svojega profesorja, ki z izjemo koračnice *Napoleonov pepel* ni napisal nobenega orkestrskega dela. Zgodba o hitrem komponiranju je najbrž del legende, saj ohranjeni avtograf partiture kaže, da je delo potekalo dalj časa. Toda glede na avtorjevo mladost gre vseeno za izjemno delo, ki nikjer ne izkazuje, da je bil njen avtor še sredi učnega procesa. Partitura je ležala v arhivih vse do tridesetih let 20. stoletja, ko jo je našel Bizetov raziskovalec D. C. Parker in prepričal dirigenta Felixa Weingartnerja, naj jo izvede. Odtlej se redno znajde v orkestrskem repertoarju.

Očitni zglede za Bizetovo simfonijo ni bil le Gounod, temveč očitno tudi Haydn in Mozart ter zgodnja romantika Weber in Mendelssohn. Prvi stavek je klasično zasnovan, njegova ritmično temperamentna tematika podobno kot v mnogih klasicističnih simfonijah izhaja iz razloženega trizvoka, medtem ko je kontrastna druga zasnovana kot spevna kantilena. V središču drugega stavka je dolgo zasnovana gradacija, ki sega onkraj odmerjenih klasičnih proporcev, glavna tema v oboi pa je ukrojena po zgledu orientalizmov, ki so bili tedaj v modi v Parizu. Po tretjem stavku, ki je v formalnem in vsebinskem pogledu pravi scherzo s triom, sledi finale, v katerem tema v pihalih spominja na podobne neobremenjene in motorične melodične misli Mendelssohna. Isto temo je skladatelj kasneje uporabil v svoji prvi operi *Don Procopio*. Konec simfonije s svojim patosom spominja na Beethovna, toda kratke interpolacije flave prinašajo tudi nekaj ironije in s tem izražajo skladateljevo distanco do zgleđov.

Gregor Pompe

ORKESTER IZ CADAQUÉSA

Orkester se je oblikoval leta 1988 na pobudo mladih glasbenikov iz Španije in drugih evropskih držav s sorodnimi interesi: želeli so si tesnega sodelovanja s sodobnimi skladatelji ter obuditi zapuščino španske glasbe, ki je neupravičeno zapostavljena ali pozabljena, in pomagati mladim solistom, skladateljem in dirigentom, da si utrejo poklicno pot. S svojimi mediteranskimi koreninami in jasnimi svetovljanskimi nazori je Orkester iz Cadaquésa nemudoma pritegnil pozornost glasbene srenje, in to predvsem zaradi kakovosti in predanosti glasbenikov ter dinamičnih projektov.

Projekt so podprli dirigenti sir Neville Marriner, Genadij Roždestvenski in Phillippe Entremont, ki so postali glavni gostujoči glasbeniki orkestra. Razen njih velja omeniti še ustvarjalce, kot so Alicia de Larrocha, Teresa Berganza, Paco de Lucía, Victòria dels Àngels, Montserrat Caballé, Jonas Kaufmann, Olga Borodina, Juan Diego Florez, Gabriela Montero in Denis Kožuhkin.

Leta 1992 so zagnali eno svojih najopaznejših pobud, Mednarodno dirigentsko tekmovanje Orkestra iz Cadaquésa, ter s tem skupaj z drugimi španskimi orkestri odprli vrata za profesionalno udejstvovanje mladih dirigentov z vsega sveta. Pablo González, Gianandrea Noseda, Vasilij Petrenko, Michal Nesterowicz in Lorenzo Viotti so le nekateri izmed zmagovalcev tekmovanja, ki danes vodijo priznane orkestre.

Gianandrea Noseda, zmagovalec tekmovanja leta 1994, je

postal glavni dirigent orkestra leta 1998, Jaime Martín, eden od ustanovnih članov orkestra in prvi flautist več kot 20 let, pa je postal šef dirigent leta 2011.

Ansambel Orkestra iz Cadaquésa se je formiral zato, da bi lahko čim uspešneje promovirali sodobno glasbo ter izvedli številne praiizvedbe španskih skladateljev, kot so Xavier Montsalvatge, Jesús Rueda, Hèctor Parra, Jesús Torres, Luis de Pablo, Joan Guinjoan idr.

Orkester je pod vodstvom Nosede, sira Marrinerja in Martína pri založbah Tritó in Philips izdal številne posnetke, med drugim zbirko klasičnih del za otroke. Vključuje se tudi v izobraževalne programe in sodeluje s španskimi mladinskimi orkestri.

Doslej je orkester gostoval na turnejah v Nemčiji, Franciji, na Nizozemskem in Portugalskem, v ZDA, Dominikanski republiki, Koreji, na Japonskem in Kitajskem. V sezoni 2017/2018 bo med drugim odprl Glasbeni festival Bremen, tri koncerte v Salzburgu, turnejo z Nosedo, Vladimirjem Aškenazijem in Denisom Kožuhkinom. Orkestrske turnee podpirata špansko Ministrstvo za kulturo in Oddelek za kulturo pri katalonski vladi.

JAIME MARTÍN

Vrhunski flautist Jaime Martín se je v zadnjih nekaj letih mednarodno uveljavil tudi kot dirigent. Leta 2013 je postal umetniški direktor in glavni dirigent švedskega Simfoničnega orkestra iz Gävleja, zdaj pa je tudi šef dirigent Orkestra iz Cadaquésa in umetniški direktor Mednarodnega festivala Santander.

V letošnji sezoni bo Martín med drugim odprl sezono s Komornim orkestrom iz Los Angelesa in Joshuo Bellom kot solistom, debitiral z radijskim simfoničnim orkestrom iz Frankfurta, Simfoničnim orkestrom iz Bilbao, Filharmoniki iz Essna ter ponovno gostoval pri Simfoničnem orkestru Nove Zelandije in Švedskem radijskem simfoničnem orkestru.

Kljub temu da je kariero dirigenta nastopil šele pred petimi leti, je že uspešno sodeloval z impresivnim naborom orkestro; med njimi so Londonski filharmoniki, Francoski radijski filharmonični orkester, Kraljevi orkester iz Liverpoola, Orkester Philharmonia, Komorni orkester Saint Paul, simfonični orkestri iz Barcelone, Nove Zelandije, Queenslanda, Pekinga, Kraljevi škotski narodni orkester, RTV orkester iz Madrida, Švedski radijski simfonični orkester, Orchestre National du Capitol de Toulouse, Academy of St Martin in the Fields idr.

Pri založbi Tritó je izdal številne kritiško odlično sprejete posnetke z različnimi orkestri. Kot solist je snemal Mozartove koncerte s sirom Nevillom Marrinerjem, prvi posnetek *Sinfonietta Concerta* za flavto in orkester, ki jo je zanj napisal Xavier Montsalvatge (dirigiral je Gianandrea Nosedo), Bachove skladbe za flavto, violino in klavir z Murrayem Perahio in Academy of St Martin in the fields (založba Sony), *Mozartov Kvartet za flavto* (založba EMI) itd.

LETICIA MORENO

Leticia Moreno slovi kot vznemirljiva in vsestranska violinistka, ki »prevzame občinstvo in kritike s svojo naravno karizmo, virtuoznostjo in globoko interpretacijsko močjo«.

Leta 2012 je prejela prestižno evropsko nagrado ECHO za vzhajajočo zvezdo, ki ji je odprla vrata pomembnih dvoran po Evropi.

Nastopala je z nekaterimi najvidnejšimi dirigenti našega časa, kot so Zubin Mehta, Esa-Pekka Salonen, Christoph Eschenbach, Jurij Temirkanov, Krzysztof Penderecki, Andrés Orozco-Estrada, Josep Pons, Juanjo Mena in Andrej Borejko, ter priznanimi svetovnimi orkestri, kot so Dunajski simfoniki, Filharmonični orkester iz St. Peterburga, Mahlerjev komorni orkester, Nacionalni simfonični orkester iz Washingtona, orkester Marijinega gledališča iz Sankt Peterburga, Simfonični orkester Simóna Bolívarja itd. Nedavno je debitirala z Orkestrom Hallé in sirom Markom Elderjem na Festivalu Santander ter s Kraljevim filharmoničnim orkestrom

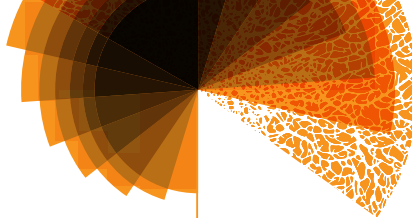

in Simfoničnim orkestrom iz Nürnberga. V tej sezoni bo igrala z Japonskim simfoničnim orkestrom Jomiuri in Temirkanovim, s Simfoničnim orkestrom iz Houstona in Orozco-Estrado, Radijskim simfoničnim orkestrom iz Kölna in Alondro de la Parra in se odpravila na turneje z Orkestrom iz Cadaquésa in Orkestrom Mozarteum iz Salzburga s Pendereckim. Kot solistka in komorna glasbenica je Leticia Moreno sodelovala s Sol Gabetta, Bertrandom Chamayoujem, Kirillom Gersteinom, Alexandrom Ghindinom, Laumo Skride, Mariem Brunellom, Leonardom Elschenbroichom, Maximom Rysanovim idr.

Pred kratkim je pri založbi Deutsche Grammophon izdala svoj najnovejši album Piazzolla, ki ga je z Londonskim filharmoničnim orkestrom in dirigentom Andrésom Orozco-Estrado posnela v studiih Emil Berliner in Abbey Road iz Londona. Pri založbi Universal/Deutsche Grammophon je izdala posnetek španskih skladateljev in Šostakovičevega *Violskega koncerta št. 1* s Filharmoniki iz St. Peterburga.

Leticia Moreno je študirala pri Zakharju Bronu v Madridu in nato v Kölnu ter postala najmlajša članica prestižnega sklada Alexandra von Humboldta. Zmagala je na mednarodnih tekmovanjih, kot so Szeryng, Concertino (Praga), Novosibirsk, Sarasate in Kreisler.

Igra na violino iz delavnice Nicole Gagliana iz leta 1762.

NAPOVEDUJEMO IN VABIMO

MATE BEKAVAC, klarinet
GODALNI KVARTET AKADEMIJE KRONBERG

14. november 2017 ob 19.30, Dvorana Union, Maribor
2. koncert Komornega cikla in za izven
*Spored: Chad Cannon, David Bruce, Bernard Hermann,
Arturo Cardelús*

ANGLEŠKI KOMORNI ORKESTER
JULIAN RACHLIN, vodja in violina

20. november 2017 ob 19.30, Dvorana Union, Maribor
2. koncert Orkestrskega cikla in za izven
Spored: Ludwig van Beethoven

◀ NARODNI DOM MARIBOR ▶

Informacijska pisarna Narodnega doma Maribor, uradne ure: vsak delavnik od 10.00 do 17.00,
v soboto od 9.00 do 12.00 ter uro pred vsako prireditvijo. **Dvorana Union**: uro pred vsako prireditvijo.

☎ (02) 229 40 11, 229 40 50, 031 479 000, 040 744 122

✉ vstopnice@nd-mb.si; **spletni nakup vstopnic**: <http://nd-mb.kupikarto.si/>

📘 www.facebook.com/narodni.dom.maribor

🌐 www.nd-mb.si

VEČER
RADIO CITY

Naklada: 500 kosov, brezplačen izvod.